

Greenalitt fra Rød-skjerpene, Minneåsen i Eidsvold

Av Harald O. Folvik og Rune Fjellvang

Beliggenhet

Rød-skjerpene er en mindre samling av skjerp beliggende i østhellingen av Minneåsen, noen hundre meter nord for Minneåsveien. Hovedforekomsten ligger 300 m NNV for Byrud bru på Minnesund. Forekomstene ligger i tilknytning til en traktorvei som går nordover fra fylkesvei 513 omlag 300-400 meter etter krysset på Byrudstua. Hovedforekomsten ligger lengst nord. Skjerpene er delvis gjenfylte. Det er imidlertid flere mindre berghaller i området, ved de enkelte skjerpene, og andre steder i området hvor materiale har blitt dumpet.

Historie

J. M. Næss forlangte i 1883 muting på en ertsanvisning på gården Trandums utmark «i en fjeldryg, kaldet Røe». I 1886 omtales forekomsten som Røe Grube. Bergmesteren besøkte forekomsten 22. juli 1884 og rapporterer at det har vært utført forsøksdrift der i årets første måneder. Han rapporterer om to skjerp som ligger i nærheten av hverandre, hvor det nordligste ble oppgitt til å være 12 meter dypt, det andre 10 meter dypt. Begge sto ved befaringsgraven under vann. I dag er synkene gjenfylte.

Mineraler

Fra skjerpene anfører Ihlen «sinkblende, blyglans, kobberkis, magnetkis, svovelkis, magnetitt, hematitt, Co-linnait, arsenkis, pentlanditt, cubanitt, mackinawitt,

Bi-tellurider og vismut.» Blyglans er dominerende i forekomsten. Grafitt er anført som funnet av Bergmesteren, og også av forfatter (RF).

GREENALITT forekommer som et grønnlig grått noe glinsende mineral, nærmest pulveraktig. Det er ikke tidligere blitt påvist ved Rød-skjerpene, og det er heller ikke tidligere funnet andre steder i Norge. Det har formelen $(\text{Fe}^{2+}, \text{Fe}^{3+})_{6-x} \text{Si}_4 \text{O}_{10} (\text{OH})_8$. Funnet er gjort i det sydøstligste skjerp. Minerallet er påvist ved SEM/EDS med påfølgende XRD (HF). Flere polytyper er kjent av dette minerallet, dette er iflg. XRD Greenalitt-1M.

Stoff 23 x 18 x 20 mm.

Analyser er gjort av H. Folvik på SEM/EDS og XRD ved Naturhistorisk Museum på Tøyen, seksjon for Geologi.

Referanser

Fjellvang, R. 2012: Gruver og skjerp på Romerike. Foreløpig utgave. 48 s. Upubl.

Ihlen, P.M. 1980: Definerings av et mulig porfyr molybden system innen kambrosiluriske bergarter i Eidsvoll kommune, Akershus. Norsk Hydro. 30 s. BV3738

Vogt, J.H.L. 1896: Om dannelse af jernmalforekomster. Nor. geol. unders. 6, p 70, fotnote 5

Befaringsprotokoll nr 2 1874-1898 Bergmesteren Østlandske distrikt (Statsarkivet i Oslo)

Mutingsprotokoll nr 4 1866-1886 Bergmesteren Østlandske distrikt (Statsarkivet i Oslo)

Steinar Foslies kartotek over gruver og skjerp (Bergverksmuseet på Kongsberg)

Malcolm E. Back, Fleischer's Glossary of Mineral Species 2014, Eleventh edition, The mineralogical Records Inc., Tucson, Arizona, USA, October 2013.

John W. Anthony, Richard A. Bideaux, Kenneth W. Bladh, and Monte C. Nichols, Eds., Handbook of Mineralogy, Mineralogical Society of America, Chantilly, VA 20151-1110, USA. <http://www.handbookofmineralogy.org/>.

VI HAR ALT DU TRENGER PÅ ETT STED

TIL ARBEID MED STEIN SØLV, KNIV OG MYE ANNET HYGGELIG HOBBYARBEID

- * UTROLIG UTVALG AV SLIPT OG USLIPT SMYKKSTEIN
- * VERKTØY OG MASKINER FOR BEARBEIDING AV STEIN
- * DIAMANTSLIPEUTSTYR FOR STEIN OG METALLER
- * UTSTYR FOR Å LAGE SMYKKER I SØLV OG STEIN
- * EKE OG UEKE INNFATNINGER
- * KNIVMAKERUTSTYR
- * VERKTØY FOR ALL SLAGS HOBBYARBEID
- * LÆR AV MANGE KVALITETER
- * SØLV OG SØLVSMEDUTSTYR
- * SØLV I TRÅD, RØR OG PLATE
- * RIMELIG OG GODT NYSØLV
- * HALVFABRIKAT SMYKKER OG INNFATNINGER

Du bør besøke vår nettbutikk
www.grenstho.no
som oppdateres kontinuerlig

Genie slipe- og polérmaskin leveres med seks stk 6" diamanthjul og rondell med polérfilt og tinnoksyd. Den har vannanlegg med sirkulasjon.

Storgt 211, N-3912 Porsgrunn
Tlf 35 55 04 72 / 35 55 86 54 Fax 35 55 98 43
E-mail: grenstho@online.no
Internett: www.grenstho.no